

Infospot

De TOP 25 van de werkzame bestanddelen in de uitgaven in de ambulante sector van de verzekering voor geneeskundige verzorging in 2021

December 2022

De TOP 25 van de werkzame bestanddelen¹ vertegenwoordigen 34 % van de totale netto-uitgaven (dit zijn de totale geneesmiddelenuitgaven verminderd met het persoonlijk aandeel van de patiënt) voor de verplichte ziekteverzekering (eventuele terugstortingen in kader van 'art 81/111' overeenkomsten tussen de firma en RIZIV worden hier niet in mindering gebracht) en 18 % van het behandelingsvolume (DDD²). Ter verduidelijking: er bestaan naast deze 25 werkzame bestanddelen nog 713 werkzame bestanddelen waarvoor er een tegemoetkoming is door de verplichte ziekteverzekering in de ambulante sector.

Tabel 1: TOP 25 (2021)

Plaats netto-uitgaven RIZIV 2021	ATC	Werkzaam bestanddeel	Netto-uitgaven RIZIV 2021	DDD 2021	Aandeel van de specialisten in het volume	Aantal patiënten 2021	Toename nettobedrag 2020-2021	Jaar van de eerste vergoeding van het werkzaam bestanddeel	1ste jaar van verschijning in de TOP 25
1	L04AB04	ADALIMUMAB	87.328.213	4.730.033	100%	15.761	-4.125.300	2004	2006
2	B01AF02	APIXABAN***	82.249.582	28.579.282	17%	117.137	5.688.514	2012	2015
3	B02BX06	EMICIZUMAB***	67.573.883	53.459	94%	180	35.572.951	2020	2020
4	B01AF01	RIVAROXABAN***	65.307.471	25.835.862	19%	98.679	945.054	2009	2013
5	A02BC02	PANTOPRAZOL	64.966.885	252.251.068	15%	1.596.164	957.446	1997	2002
6	L04AC05	USTEKINUMAB	57.029.483	2.942.750	97%	4.328	6.999.140	2010	2016
7	B01AF03	EDOXABAN***	55.214.202	18.896.620	22%	75.395	9.838.375	2016	2018
8	L04AB01	ETANERCEPT	37.281.686	1.883.999	100%	6.955	-3.809.807	2002	2005
9	M05BX04	DENOSUMAB	31.919.023	37.052.364	42%	57.508	738.654	2010	2013
10	C10AA05	ATORVASTATINE	29.176.199	257.896.605	16%	605.661	506.087	1998	1999
11	A10AE04	INSULINE GLARGINE	28.911.723	22.575.480	52%	93.936	-872.094	2004	2012
12	J05AR20	EMTRICITABINE, TENOFOVIR ALAFENAMIDE EN BICTEGRAVIR	28.197.233	988.679	73%	3.242	3.278.830	2019	2020
13	L04AC16	GUSELKUMAB	26.804.406	692.570	100%	2.412	5.170.206	2018	2021
14	A02BC01	OMEPRAZOL	26.442.408	129.849.248	13%	543.904	-1.225.641	1989	1997**
15	L04AB06	GOLIMUMAB	26.325.255	785.561	100%	2.589	-330.876	2010	2015
16	J07BB02	INFLUENZAVACCIN, GEZUIVERD ANTIGEEN	26.245.759	2.043.953	6%	2.016.709	-555.519	1989	2020
17	R03DX05	OMALIZUMAB	26.136.839	805.500	65%	4.046	3.415.686	2006	2020
18	A10BA02	METFORMINE	25.484.045	121.303.456	15%	595.815	-1.319.812	1980*	2013
19	L04AC10	SECUKINUMAB	25.426.003	769.230	100%	3.100	-485.660	2016	2018
20	A10BJ06	SEMAGLUTIDE	24.214.389	1.628.190	39%	28.230	12.598.972	2019	2021
21	B01AE07	DABIGATRAN ETEXILAAAT***	23.702.103	8.510.716	16%	31.761	-1.191.156	2009	2016
22	R03AK08	FORMOTEROL MET BECLOMETASON	23.662.903	21.774.210	20%	225.656	-494.929	2008	2017
23	R03AK10	VILANTEROL MET FLUTICASONFUROAAT	23.286.787	20.778.450	22%	129.728	1.003.166	2014	2019
24	A10BJ05	DULAGLUTIDE	23.211.506	7.974.731	29%	23.724	3.861.185	2016	2021
25	L04AX07	DIMETHYLFUMARAAT	22.463.844	744.645	73%	2.743	1.166.389	2015	2017
TOTAAL TOP 25			958.561.830	971.346.660	19%	-	-	-	-

* 1980 of nog vroeger

**1997 is het eerste jaar waarin Farmanetgegevens beschikbaar waren; deze molecule zal waarschijnlijk vroeger in de TOP 25 verschenen zijn.

***Voor dit product kan de werkelijke kost voor het RIZIV lager zijn dan het hierboven vermelde bedrag als gevolg van financiële compensaties in verband met overeenkomsten afgesloten overeenkomstig art.81, 81bis/art.111, 112 of 113.

Bron: RIZIV – Farmanet

1. Deze top 25 heeft enkel betrekking op de werkzame bestanddelen die door de open officina worden afgeleverd.

2. Defined Daily Dose ; een groep deskundigen van de WHO definiëren per werkzaam bestanddeel een gemiddelde dagdosis (DDD) rekening houdend met de dosis die voor het geneesmiddel wordt gebruikt in zijn voornaamste indicatie bij een volwassene. Het gaat uiteraard om een meeteenheid en niet om een norm van goede praktijk.

De meest recente geneesmiddelen in deze TOP 25 zijn emicizumab, voor het eerst vergoedbaar in 2020 (middel tegen hemofilie dat gedeeltelijk de oude stollingsfactor VIII – die dit jaar niet meer verschijnt in de TOP 25 - vervangt, een nieuw combinatiepreparaat tegen HIV van 2019: emtricitabine/tenofovirafafenamide/bictegravir en een antidiabeticum van 2019 : semaglutide.

Anderzijds dateren **5 werkzame bestanddelen** van vóór het jaar 2000.

We merken op dat omeprazol al in 1997 in de TOP 25 voorkwam (het eerste jaar waarin Farmanetgegevens beschikbaar waren).

Een speciaal geval is dat van de anti-influenzavaccins (griepvaccins). Dat deze molecule in 2020 in de TOP 25 verschijnt, is een gevolg van de COVID-19-crisis en de uitzonderlijke maatregelen van het RIZIV. De terugbetaling is zowel verhoogd (shift van categorie Cs naar B) als uitgebreid naar een grotere populatie (alle mensen die zijn geïdentificeerd als een risicopersoon, ongeacht hun leeftijd). Ook werd medio 2020 een prijsverhoging van de griepvaccins toegekend. Vanaf 2020 kregen méér dan 2 miljoen patiënten het vaccin vergoed, tegenover 1,6 miljoen in de voorgaande jaren (+26%). De kosten voor de ziekteverzekering voor deze vaccins stegen vanaf 2020 van 10,3 naar méér dan 26 miljoen euro.

We zien een langetermijntrend in het type moleculen dat vertegenwoordigd is in de TOP 25. Steeds meer zijn het moleculen die tot het therapeutisch arsenaal van de specialisten behoren. In 2021 zijn er 11 die voor meer dan 50% door specialisten worden voorgeschreven (% van het aantal DDD). In 2007 waren dat er maar 4 en in 1997 slechts één.

Het is mogelijk om op basis van de databankgegevens het aantal patiënten te bepalen aan wie een bepaald werkzaam bestanddeel minstens éénmaal dat jaar werd afgeleverd³. Deze informatie geeft een ander beeld dan het volume uitgedrukt in DDD of in kost en laat ons toe om de moleculen te typeren volgens :

- de epidemiologie (aantal behandelde patiënten),
- de behandelingsduur (aantal DDD/patiënt),
- de behandelingskost per dag voor de ziekteverzekering (netto RIZIV-uitgaven/DDD).

9 moleculen van de TOP 25 worden slechts afgeleverd aan kleine groepen patiënten (minder dan 10.000 personen), voor langdurige behandelingen (vaak chronisch) met een hoge dagelijkse kost. Typische voorbeelden hiervan zijn de immunosuppressiva, behandelingen van hemofilie en behandelingen van HIV infecties.

Andere moleculen worden daarentegen voorgeschreven aan grote aantallen patiënten maar hebben, gelukkig voor het budget, relatief gezien een lagere dagelijkse kost. In deze groep zien we atorvastatine, metformine en twee protonpompinhibitoren (omeprazol en pantoprazol; deze laatste molecule wordt inmiddels aan 1,6 miljoen patiënten voorgeschreven, waardoor deze het molecule is dat, na het griepvaccin, aan het tweede grootste aantal patiënten wordt voorgeschreven).

De **eerste plaats** van de TOP 25 wordt nog steeds ingenomen door adalimumab, een TNF-remmer die gebruikt wordt om inflammatoire processen bij zware aandoeningen af te remmen als de klassieke behandelingen niet helpen. Dit ondanks opeenvolgende belangrijke prijsverlagingen bij de markttoetreding van biosimilairen voor deze molecule. Adalimumab wordt in 45% van de gevallen voorgeschreven door reumatologen (vooral om reumatoïde polyarthritis te behandelen), in 30% van de gevallen door gastrologen (ziekte van Crohn) en in 14% van de gevallen door dermatologen (psoriasisreuma). Het aantal patiënten blijft beperkt maar de behandeling is duur (20 euro per DDD).

Op de **tweede plaats** staat apixiban, één van de vier nieuwe orale anticoagulantia (NOAC's) die allemaal in de TOP 25 staan. De NOAC's hebben in 9 jaar tijd een belangrijke plaats ingenomen onder de anticoagulantia. Ze worden inmiddels gebruikt bij de meerderheid van de behandelingen (72% volgens het aantal DDD), naast de heparines (20%) en de vitamine K antagonisten (8%).

3. Het aantal verschillende rechthebbenden dat minstens 1 verpakking met het bijhorende werkzame bestanddeel afgeleverd hebben gekregen gedurende het jaar 2021, wordt opgeteld.

Op de **derde plaats** staat emicizumab voor de behandeling van hemofilie. In 2021 hebben al 180 patiënten dit product gekregen. Verwacht mag worden dat dit aantal de komende jaren zal blijven toenemen als gevolg van de geleidelijke vervanging van factor VIII-preparaten.

De TOP 25 van 2021 bevat :

- zes immunosuppressiva geïndiceerd voor de behandeling van actieve reumatoïde artritis, ziekte van Crohn en psoriasis (adalimumab, etanercept, ustekinumab, golimumab, secukinumab en guselkumab),
- een zevende immunosuppressivum voor de behandeling van multiple sclerose (dimethylfumaaraat),
- vier nieuwe orale anticoagulantia (NOAC's) die gebruikt worden bij de preventie van trombosen (rivaroxaban, dabigatran etexilaat, apixiban en edoxaban),
- vier antidiabetica (insuline glargine, metformine, dulaglutide, en semaglutide),
- drie werkzame bestanddelen voor de behandeling van respiratoire aandoeningen (formoterol + beclametasone en vilanterol + fluticasone gebruikt bij COPD en astma en het immunosuppressivum omalizumab gebruikt bij astma),
- twee protonpompremmers die dienen om de maagzuursecretie te remmen (omeprazol en pantoprazol),
- een werkzaam bestanddeel gebruikt bij hemofilie (immunosuppressivum emicizumab),
- een combinatiepreparaat gebruikt bij de behandeling van HIV infectie (emtricitabine/tenofovir alafenamide/bictegravir),
- een cholesterolverlagend middel (atorvastatine),
- een werkzaam bestanddeel (denosumab) dat zowel voor de behandeling van osteoporose als solide tumoren met botmetastasen gebruikt wordt,
- een vaccin (influenzavaccin).

Verantwoordelijke uitgever: Administrateur generaal, Galileelaan 5/01 211, 1210 Brussel

Realisatie: Dienst voor geneeskundige verzorging van het RIZIV

Grafisch design: Communicatiecel van het RIZIV

Foto: Verypics

Publicatiecatum: December 2022

Wettelijk depot: D/2022/0401/11